

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

165. An Regulares Militarium Ordinum, etiamsi sint Sacerdotes possint frui privilegio Bullae Cruciatæ vescendi ovis, & lacticiniis? Et an in jejuniis ex votis, pœnitentiæ, aut Iubilæo extra ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Confirmatur hæc opinio: Nam privilegia Bullæ Cruciatæ non stricte, sed ample interpretanda sunt, ut quicquid dicitur doctus & amicissimus Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 1. tractat. 1. cap. 5. numero 3. contra quem insurgit Andreas Mendo ubi supra in Appendice cap. 1. num. 2. sed vt verum fatear, licet pater Mendo sententiam non audeam tanquam improbabilem damnare, tamen video communem sententiam expositorum contrariam esse, & ideo non vultimè Pater Antonius Escobar, & Mendoza in Theologia moral. lib. 7. section. 1. cap. 2. numero 23. sic ait.

Si quis v. g. Gallus, aut Italus in Hispaniam veniat solo animo accipiendi Bullam, & ea acceptata statim suam revertatur ad Patriam, non fruitur Bullæ privilegio. Quia hic non commoratur in Hispania, nec in ea forè aut obiter alicuius negotij causa reperitur, quod Bulla requirit; Vnde huiusmodi Bullæ acceptio, facta videtur in fraudem. Ita ille. Vnde magis accedo hæc sententia.

RESOL. CLXIV.

An Cardinales, si sint Sacerdotes, vel Regulares, possint in Regnis Hispaniarum virtute Bullæ Cruciatæ comedere ova, & lactinia? Ex part. 11. tr. 2. & Misc. 1. Refol. 8.

Negatiue Respondet Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 2. tract. 3. sect. 1. quest. 3. num. 11. ubi sic ait, Dicendum est Cardinales, si vt sic spectentur, gaudere, posse hoc indulto quoad cibos vetitos, vt inquit Rodriguez in addit. ad §. 6. numero 9. Ludouicus à Cruce, & Trullench vt supra: Et ratio est, quia de illis nulla fit mentio in exceptione: dixi, Vt sic, quoniam alio titulo possunt esse exclusi; Nam si essent Sacerdotes Episcopi, Prælati Regulares, &c. tunc non possent frui privilegio quoad hunc effectum. Ita ille, qui citat Trullench, & Ludouicum à Cruz, quibus addo. Ego Gallegum in Bull. Cruciatæ, dub. 54. & Doctissimum, atque amicissimum Patrem Anton. Escobar, & Mendoza in Theolog. moral. lib. 7. sect. 1. cap. 47. num. 445. Vbi sic ait, Cardinales qui à privilegio edendi lactinia excluduntur (vt diximus) gaudent hoc indulto, si sint Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi. Quia illis personis secularibus hoc indultum conceditur, quibus erat in Bulla magna prohibitum, atque solis Cardinalibus, Sacerdotibus, Regularibus, aut aliquam habentibus prælaturam erant prohibita lactinia: Ergo, &c. At si Cardinales sint Presbyteri Regulares, non autem sint aliqua ex præfata dignitate decorati, non gaudent indulto. Quia hoc non conceditur Presbyteris Regularibus, sed secularibus, nisi Presbyter Regularis sit Patriarcha, Primas Archiepiscopus, Episcopus, vel alius inferior Prælati, & Abbas. Hæc Mendoza.

1. Sed his non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Andreas Mendo in Bullam Cruciatæ, disp. 18. c. 2. ubi sic asserit; Censeo Cardinales, etiamsi Regulares, aut Presbyteri sint, non excipi in præfenti, sed posse gaudere hoc Bullæ privilegio.
2. Primò, quia in odiosis non comprehenduntur Cardinales, nisi exprimentur, hic autem non exprimentur.
3. Secundò, quia ipsa non expressio indicat non comprehendendi; alioquin non debuisset taceri, cum exprimentur alij Prælati in dignitate inferiores.
4. Tertio, quia in Bulla lactiniorum pro Ecclesiasticis, cum simile privilegium vescendi ouis concedatur Archiepiscopis, &c. quibus in præfenti negatur,

non asseritur concedi Cardinalibus quod signum est in præfenti illis non negari; alias cum ea Bulla concedatur alijs Prælati, non est cur deberet negari Cardinalibus illud privilegium. Ita Mendo, qui disputat. 31. num. 5. idem confirmat, sic enim ait; Cardinales S. R. E. iuxta dicta à nobis disp. 18. num. 7. non indigent hac Bulla, vt vescantur ouis, & lactinijs in Regnis, quibus Bulla concessa est, cum ad hoc eis sufficiat Bulla communis, in qua asseruimus, non excipi eos à privilegio edendi oua, & lactinia, etiamsi Regulares, & Presbyteri sint, videantur ibi dicta. Hæc ille.

6. Vnde licet prima opinio sit communis, secundam Patris Mendo existimo probabilem esse. Vnde sequitur ex his, quod Eminentiissimi Domini mei Cardinales Pimentel, Macullani, & Lugo si essent in Regnis, vbi viget Bulla Cruciatæ, sumendo Bullam communem possent vesci ouis, & lactinijs.

RESOL. CLXV.

An Regulares Militarium Ordinum etiamsi sint Sacerdotes, possint frui privilegio Bullæ Cruciatæ vescendi ouis & lactinijs?

Et an in ieiunijs ex voto, penitentia, aut Iubilæo extra Quadragesimam, possint faciles ouis vesci?

Idem asseritur de Sacerdotibus, & Religiosis. Sed si incidunt in Quadragesimam possunt faciles cum Bulla Cruciatæ ouis vesci, non tamen Presbyteri, aut Regulares. Ex parte 11. tractatu 2. & Misc. 2. Ref. 53.

Negatiuam sententiam docet Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 2. tract. 4. c. 2. sect. 2. §. 4. num. 28. ubi sic ait, Quæres, an hi Equites gaudeant privilegio isto, etiamsi sint in statu Sacerdotali, videtur affirmatiue respondendum, quia in Bulla Latina, sine vlla limitatione declaratur ipsos comprehendi sub hoc indulto, sic enim asseritur (& sub hoc indulto vescendi carnis, ouis, &c. comprehenduntur omnes cuiusvis militiae Regulares) & ideo nonnulli, quos citato nomine refert Villalobos num. 9. partem affirmatiuam amplexi fuerunt, sed eos reicit ipse Villalobos, & merito, quia non est verisimile plus concessum fuisse, in ordine ad hunc effectum Presbyteris Religiosis, quam Sæcularibus, cum illi maiori teneantur obligatione vitæ perfectionem acquirendam, quam isti. Ita Bardi.

2. Sed eius, & Villalobos sententia mihi non placet, & aded assero Regulares ordinum militarium etiamsi sint Sacerdotes, posse diebus Quadragesimalibus edere oua, & lactinia. Et ita hanc sententiam tradit & probat Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 18. cap. 3. num. 20. & postea nominatim contra Patrem Bardi in Append. disput. 2. cap. 10. numero 47. ubi verisimilitudinem quam ipse adducit, asserit non virgere; Si enim Pontifex voluit concedere illis, & non istis prædictum privilegium, non debemus examinare, an congruentius fuisset, negare: imò supponere fuisse congruentias, quibus ductus moueretur ad concessionem: easque atrigi loco relato, facileque excogitari possunt causæ mouentes ad indultum concedendum. Itaque respondeo, esse verisimile, plus concessum fuisse Presbyteris militarium equestrium quam alijs, quia ex ipsis Bullæ verbis explicatis in proprio sensu, quin adhibeatur impropria restrictio, id constat. Ita Mendo.

3. Et hanc sententiam nominatim etiam contra Patrem Bardi tenet Magister Gallego in Bull. Cruciatæ, dub. 58. ubi sic ait; [No obstante esto se ha de dezir que

N A
nia
II. IV. V
III

los tales Religiosos aunque sean Sacerdotes pñden comers huevos, y lacticiños en la Quaresma con la Bula: porque la misma Bula Pumblea ò Latina se lo concede con estas palabras; *Et sub hoc indulto vescendi carnibus, ouis, & lacticiñis comprehenduntur omnes cuiuslibet militiæ Regulares.* Pues si la misma Bula Latina habla vniuersalmente con todos los Regulares de las ordenes militares, siendo los tales Freyles verdaderamente Religiosos de las dichas Ordenes militares, parece claro, que la misma Bula les concede à ellos tambien este indulto; y aunque la tradicion Castellana dize, Caualleros de los Ordenes militares, no obsta porque la traduccion atendio à que semejantes Religiones militares, es su principal instituto de Caualleros Militares, à quien ayudan los Freyles, que todos juntos componen vna Religion militar; y assi como la traduccion, la denominacion de los mas principal, llamandolos Caualleros de las Ordenes militares. Empero la Bula Pumblea ò Latina hablo vniuersalmente, como hemos dicho. Esta doctrina se platica en el insigne Conuento de S. Maria del Monte de Orden Militar de S. Iuan, en la Diocesis de Toledo, segun me certifico D. Frei Miguel de la Solana Sacerdote del dicho Orden, natural de la muy honrada villa Carrascosa del Campo, en la Diocesis de Cuenca; y lo mismo deuen platicar los Conuentos de las otras Ordenes Militares. Ita ille; qui testatur ex Mendo hanc sententiam docuisse etiam Basilium Pontium de hoc interrogatum.

4. Verum in fauorem amicissimi viri Patris Barði obseruo, eius sententiam nouissimè docere Antonium Escobar & Mendoza in *Theolog. Moral. como 1. libr. 7. section. 1. cap. 11. numero 116.* vbi sic ait; Laicis secularibus, & Equitibus Militarum Ordinum (dummodo hi Presbyteri non sint) conceditur, sine vlla temporis distinctione posse ouis ac lacticiñis vesci. Ita ille, & paulò infra numero 130. sic ait; Equites Ordinis militaris, qui verè Religiosi sunt, & matrimonium contrahere nequeunt, verbi gratia, Diui Ioannis, tempore Quadragesimæ ouis, ac lacticiñis vesci possunt. Quia instituti sunt ad seruendum Ecclesiæ fortiter dimicando aduersus hæreticos, & infideles. Non autem nomine militarium comprehenduntur Religiosi militares Clerici, quamvis non sint Sacerdotes, quos Freyles vocitant, & Choro inseruiunt: hi enim tenentur ab ouis, ac lacticiñis abstinerere. Rodriquez §. 6. n. 11. Sic Escobar.

5. At mihi magis placet sententia contraria, quam supra adduximus; nam in Bulla Latina postquam absolute conceditur sumentibus Bullam Cruciatæ indultum vescendi ouis, & lacticiñis in diebus Quadragesimalibus, adiungitur; *Et sub hoc indulto vescendi carnibus, ouis, & lacticiñis comprehenduntur omnes cuiuslibet militiæ Regulares.* Et immediatè post auditur; Patriarchis verò Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque inferioribus Prælati, nec non aliis personis Regularibus, & qui in ordine Presbyteratus fuerint, secularibus, id minimè conceditur; nisi sexagenarij fuerint. Ex quibus verbis colligitur, Religiosos Militares etiam Sacerdotes, posse frui privilegio edendi oua, & lacticiñia; cum solum secularibus sacerdotibus id denegatur.

6. Nota hic etiam obiter, quod in ieiuniis ex voto pœnitentia, ac Iubileo extra Quadragesimam possunt seculares ouis vesci. Idem de Sacerdotibus, ac Regularibus assero. Sed si incidant in Quadragesima, postest sunt seculares ouis vesci, non Presbyteri, ac Regulares. Ita Escobar, & alij.

Sup. contentus in hoc §. inf. in Rel. 167. §. 1. & 2. & in aliis locis sunt seculares ouis vesci, non Presbyteri, ac Regulares. Ita Escobar, & alij.

RESOL. CLXVI.

An in hoc Sicilia Regno diebus Quadragesimalibus, & aliis ieiuniis usus sagiminis, & laræ sit licitus habentibus Bullam Cruciatæ?

Et an hoc sit licitum aduenis, & peregrinis?

Et multa alia adducuntur pro confirmanda consuetudine circa hoc in dicto Regno Sicilia. Ex part. 1. tract. 9. Ref. 21.

§. 1. Licetum esse, ex consuetudine, & auctoritate Doctorum manifestè apparet. Possè verò consuetudinem mitigare, & abrogare leges, & iura humana, communis refert Doctorum opinio. Id asserunt Theologi cum D. Thoma in part. 2. q. 97. art. 3. Canonista in cap. ult. de consuetud. Legista l. de quibus, §. de legib. & ita in terminis de ieiunio asserunt Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 8. Bonacina tract. de legib. disp. ult. quest. 1. punct. 2. n. 2. Reginaldus tom. 1. lib. 3. cap. 1. sect. 1. n. 147. cum aliis; & ita in Belgio, exceptis paucis diebus, consuetudo permittit lacticiñia, etiam in Quadragesima, & apud Castellanos in Hispania, vt notat Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 8. n. 19. licitum esse edere in Sabbatho intestina animalium.

2. Sed dicitur in Belgio, & in Castella talem consuetudinem esse licitam: quia licitis, & bonis actibus rationabiliter fuerit introducta propter aliquam necessitatem; nam, vt dicitur in cap. fin. de consuet. longeva consuetudo non præualet legi, nisi sit rationalis: quod quidem non constat de nostra consuetudine veteri sagimine.

3. Respondetur primò, negando assumptum, nam vt probat Salas de legib. tract. 14. disp. 19. sect. 5. n. 45. ex D. Thom. Caiet. Medin. Conrad. Gerson. Sor. Valente. Tab. & aliis, communis, & vera sententia est, etiam si consuetudo cœperit, seu constet ex malis actibus, legem abrogare, vbi legitimè præscripta fuerit; alias nunquam consuetudo eam vim obtinere possit, cum semper necessarium sit, actus illos contra legem gestos, initio illicitos esse, donec consuetudo illos excusans iam inoleuerit, præscriptaque sit lege abrogata.

4. Ad caput. v. fin. de consuet. dico consuetudinem non dici rationabilem, eò quòd licitis, & honestis actibus cœpta, aut continuata sit; sed alia ratione, in qua quidem assignanda variant doctores, vt videtur licet apud Menoch. de arbit. lib. 2. centur. 1. tot. cap. 82. & apud Salas vbi supr. n. 47. At, si fides habenda sit Gersoni part. 3. tract. de vita spiritali, lect. 4. coll. 1. alphab. 62. littera P, Gabr. in 4. disp. 42. q. 1. art. 3. dub. 6. Nauarro lib. 3. conf. de censuris in priori text. conf. num. 3. in posteriori autem conf. 3. num. 3. nunquam censetur consuetudo rationi dissonans, nisi iuri diuino, aut naturali refragetur; at nostra consuetudo in hoc euentu illis iuribus non opponitur, sed soli pontificiæ, ergo non potest dici irrationabilis. Sed quidquid sit de hac doctrina.

5. Respondetur secundò ad argumentum principale ex Caietano in part. 2. quest. 97. artic. 3. Sanchez lib. 7. disp. 4. n. 14 de matrim. Suarez de legib. lib. 5. cap. 8. n. 24. Valent. tom. 2. disp. 7. q. 5. punct. 8. & aliis, fieri posse vt consuetudo contra legem humanam habuerit quidem ortum ab actibus malis, atque adeò non fuerit initio rationabilis, & nihilominus tamen, succedente tempore, excuset posteros, & vim habeant abrogandi legem; nam (vt rectè inquit Caietan.) non tenentur posteri solliciti esse in inuestiganda causa, ob quam sui maiores cœperunt facere contra legem; quinimò verè possunt præsumere eos habuisse causam iustam. Ex his omnibus apparet, quomodo sine scrupulo licitum